

การพัฒนารูปแบบการจัดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ

นายสุภวัฏ ผ่องพันธุ์งาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-814-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16962308

**THE DEVELOPMENT OF THE MODEL FOR ORGANIZING
NATURAL CONSERVATION YOUTH CAMP**

Mr. Supharat Phongpanngam

**ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Audio-Visual Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-814-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
ภาควิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

การพัฒนารูปแบบการจัดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ
นายสุภารัฐ ผ่องพันธุ์งาม
โสตทัศนศึกษา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ กงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกรี รอดโพธิ์ทอง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.วิชุดา รัตนเพียร)

..... กรรมการ
(คุณชาญศักดิ์ ลานุสัจย์)

สุภรัฐ ผ่องพันธุ์งาม : การพัฒนารูปแบบการจัดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ (The Development of the Model for Organizing Natural Conservation Youth Camp) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง, 200 หน้า.
ISBN 974-633-814-5

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการจัดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติและเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ

การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิควิธีวิจัยแบบ EDFR โดยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะจงประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจัดค่ายเยาวชนจากภาครัฐ เอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ ดำเนินการเก็บข้อมูลจำนวน 3 รอบ ตามเทคนิค EDFR ในรอบแรกสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 20 คน รอบที่ 2 และรอบที่ 3 สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 25 คน แบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามโดยหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และกำหนดว่าข้อความที่เป็นรูปแบบต้องมีค่ามัธยฐานเท่ากับหรือมากกว่า 3.50 และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับหรือน้อยกว่า 1.50

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบสุดท้าย พบว่า

(1) ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกับข้อความ 155 ข้อความจากจำนวนข้อความทั้งสิ้น 168 ข้อ

(2) รูปแบบหลักมีจำนวน 1 รูปแบบ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

(1) ขั้นตอนเตรียมการก่อนการจัดค่าย (2) ขั้นตอนเตรียมการวันเปิดค่าย (3) ขั้นตอนการจัดการระหว่างดำเนินกิจกรรมค่าย (4) ขั้นตอนเตรียมการวันปิดค่าย (5) ขั้นตอนประเมินผลการจัดค่าย (6) ขั้นวิจัยและพัฒนารูปแบบค่าย และจากรูปแบบหลักได้แยกเป็นรูปแบบย่อยอีกจำนวน 8 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบการเตรียมการก่อนการจัดค่าย (2) รูปแบบการหาความต้องการจำเป็นในการจัดค่าย (3) รูปแบบการเขียนโครงการค่าย (4) รูปแบบการเตรียมการวันเปิดค่าย (5) รูปแบบการจัดการระหว่างดำเนินกิจกรรมค่าย (6) รูปแบบการเตรียมการวันปิดค่าย (7) รูปแบบการประเมินผลค่าย และ (8) รูปแบบการวิจัยและพัฒนาค่าย

รูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นได้รับการรับรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 คนจาก 4 สาขาวิชาคือ การจัดค่ายเยาวชน การฝึกอบรม นันทนาการและการพักผ่อน การออกแบบระบบและสิ่งแวดล้อม ผลการตรวจสอบและรับรองอยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยมีค่ามัธยฐานเท่ากับ 4.83 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เท่ากับ 0.33

ภาควิชา โสตทัศนศึกษา.....
สาขาวิชา โสตทัศนศึกษา.....
ปีการศึกษา 2538.....

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C742926 : MAJOR AUDIO-VISUAL COMMUNICATIONS

KEY WORD : MODEL / YOUTH CAMP / NATURAL CONSERVATION

SUPHARAT PHONGPANNGAM : THE DEVELOPMENT OF THE MODEL FOR ORGANIZING NATURAL CONSERVATION YOUTH CAMP. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. ONJAREE NATAKUATOONG, Ph.D. 200 pp. ISBN 974-633-814-5

The purposes of this study were to obtain expert opinion regarding a model for organizing natural conservation youth camp and to develop a model for organizing natural conservation youth camp.

The methodology used to generate group consensus was the EDFR technique. The expert selected by purposive sampling consisted of youth camp experts from government, public sectors and international organizations. The data were collected by three rounds of EDFR technique. Twenty experts were interviewed in the first round. In the second and the third round, twenty-five experts were asked to rate their opinions on the five point scale questionnaire. The median and the interquartile range was used to analyze the data. Findings were considered as a model when the median value was equal to or more than 3.50 and the interquartile range was equal to or less than 1.50.

The final findings included :

- (1) Experts consensus was obtained for 155 of the original 168 EDFR items.
- (2) A main model for organizing natural conservation youth camp consists of six steps : (1) preparation for organizing youth camp, (2) preparation for opening ceremony, (3) organization during conducting youth camp, (4) preparation for closing ceremony, (5) evaluation youth camp, (6) research and development for youth camp model. Eight sub-models included : (1) a model for preparing youth camp, (2) a model for youth camp needs assessment, (3) a model for writing youth camp program, (4) a model for opening ceremony preparation, (5) a model for organizing activities of youth camp, (6) a model for closing ceremony preparation, (7) a model for evaluating youth camp and (8) a model for youth camp research and development.

The developed model were approved by 4 specialists from 4 areas : youth camping, training, recreation, system design and environment. The model were rated excellent. The median was 4.83 and the interquartile range was 0.33.

ภาควิชา..... โสตทัศนศึกษา.....

สาขาวิชา..... โสตทัศนศึกษา.....

ปีการศึกษา..... 2538.....

ลายมือชื่อนิติกร.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี โดยการศึกษาหลักการทางวิชาการและ
ประสบการณ์อันทรงคุณค่าของคณะผู้เชี่ยวชาญในการจัดค่ายเยาวชนทุกท่าน คณะผู้ทรงคุณ
วุฒิตรวจสอบเครื่องมือ คณะผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบจำลองจากผลการวิจัย ท่านอาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งทุกท่านได้กรุณาให้ความเมตตาทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ผู้วิจัยเป็น
อย่างสูงยิ่ง

ขอขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกรี รอดโพธิ์ทอง ประธานกรรมการสอบ
วิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ซึ่งได้แก่ รองศาสตราจารย์สมเชาว์
เนตรประเสริฐ อาจารย์ ดร.วิชุดา รัตนเพียร คุณชาญศักดิ์ ลานุสสัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง ท่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ทุก
ท่านเหล่านี้ได้กรุณาให้แนวคิด แนวทางปฏิบัติ ตลอดจนคำแนะนำต่างๆ รวมถึงการแก้ไขข้อ
บกพร่องของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงกระบวนการสุดท้าย

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาณจนาวาสี ภาควิชาศึกษาศาสตร์ ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์วารินทร์ มาศกุล ภาควิชาสารพัดศึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ กาณจนกิจ
ภาควิชาพลศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนธิ ภาควิชาสัตตศาสตร์ศึกษา และคุณ
ชาญศักดิ์ ลานุสสัย จากศูนย์ฝึกผู้นำ Y.P.D.C. ทุกท่านเหล่านี้ ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการ
ตรวจสอบเครื่องมือวิจัยทั้งสามรอบ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นที่จำนำเครื่องมือไปใช้ในการวิจัย อีกทั้ง
ทั้งข้อแนะนำของทุกท่านได้สร้างให้ผู้วิจัยมีวิสัยทัศน์ทางการวิจัย นับเป็นพระคุณแก่ผู้วิจัยอย่าง
สูงยิ่ง

ขอขอบพระคุณ คณะผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยทุกท่าน ทั้งจากภาครัฐ เอกชน และองค์
การระหว่างประเทศ ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลอันมีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาและ
เยาวชน

ขอขอบพระคุณ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณามอบทุนสนับสนุน
การวิจัย ทำให้การดำเนินการต่างๆ สำเร็จตามจุดมุ่งหมายทุกประการ

ขอขอบพระคุณ ผู้เขียน ผู้วิจัย ท่านผู้รู้ที่เขียนเอกสาร ตำรา ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลัก
ข้อความรู้ของท่าน มาเป็นข้อมูลในการวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณ ครู อาจารย์ ของผู้วิจัยทุกท่าน ที่ได้เมตตาให้ความรู้และคุณธรรมอัน
ประเสริฐ ซึ่งผู้วิจัยยึดเป็นหลักในการดำเนินชีวิตและประกอบวิชาชีพครูเสมอมา

และที่จะขอกราบขอบพระคุณในท้ายสุดนี้ ก็คือ บิดามารดา ผู้เป็นพระอรหันต์อันควร
กราบไหว้ของผู้วิจัย เป็นผู้ที่มีพระคุณมากล้น จนมิอาจกล่าวได้หมด ณ ที่นี้ได้

ขอबारมีแห่งพระชินบัญชรทุกพระองค์ โปรดคุ้มครอง อำนวยพรแก่ผู้ที่ได้กล่าวนามมา
ทุกท่าน ตลอดจนผู้คนที่ไฝ่หาความรู้ทุกท่าน ผู้ซึ่งจะสร้างสรรคคุณประโยชน์ทางการศึกษา
และพัฒนากิจการ เยาวชนของชาติสืบไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ

บทที่ 1

1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	9
คำจำกัดความเฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 12

ความหมายและความสำคัญของการฝึกอบรม.....	13
ความสำคัญและความจำเป็นในการฝึกอบรม.....	16
กระบวนการเรียนรู้.....	18
เทคนิคการฝึกอบรมแบบต่าง ๆ.....	33
เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR	42
การสร้างรูปแบบระบบทางการศึกษา.....	54
ประเภทของรูปแบบระบบทางการศึกษา.....	56
ลักษณะโครงสร้างและความสัมพันธ์ในแผนภูมิ.....	60
การจัดถ่ายพักรวม.....	63
ความหมายและปรัชญาของถ่ายพักรวม.....	63
ประเภทของถ่ายพักรวม.....	64
โครงสร้างของถ่ายพักรวม.....	69
ลักษณะพิเศษของการจัดถ่ายพักรวม.....	73
หัวข้อเรื่องด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ.....	75

3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	79
	ประชากรในการวิจัย.....	79
	การดำเนินการวิจัย.....	80
	เครื่องมือในการวิจัย.....	85
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	86
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	87
	เกณฑ์ในการตัดสินใจ.....	88
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
5	สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	126
	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย	
	ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	126
	รายการอ้างอิง.....	141
ภาคผนวก		
	ก. รายชื่อคณะผู้เชี่ยวชาญในการวิจัย.....	145
	ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	151
	ค. เครื่องมือและผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรอบที่ 3.....	169
	ง. ผลการรวมคะแนนจากแบบสอบถาม	
	ผลการวิเคราะห์มัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์	
	ผลการวิเคราะห์และรับรองรูปแบบ.....	184
	จ. แบบรับรองรูปแบบ.....	192
	ประวัติผู้เขียน.....	197

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงหน่วยงานต้นสังกัดของประชากร.....	79
ตารางที่ 2	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของการหาความ ต้องการจำเป็นก่อนการจัดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ.....	89
ตารางที่ 3	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของรายละเอียด ที่ควรระบุไว้ในโครงการจัดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ.....	90
ตารางที่ 4	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ การตั้งชื่อโครงการค่ายเยาวชน.....	91
ตารางที่ 5	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ การระบุหลักการและเหตุผล.....	92
ตารางที่ 6	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ การกำหนดวัตถุประสงค์.....	93
ตารางที่ 7	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของการ กำหนดหัวข้อหลักสูตรและการกำหนดเนื้อหาวิชา.....	93
ตารางที่ 8	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ รายละเอียดหลักสูตร.....	94
ตารางที่ 9	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ คุณสมบัติสมาชิกค่าย.....	95
ตารางที่ 10	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ กำหนดระยะเวลาจัดค่าย.....	96
ตารางที่ 11	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ การกำหนดสถานที่จัดค่าย.....	97
ตารางที่ 12	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ คุณสมบัติวิทยากร.....	97
ตารางที่ 13	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ เกณฑ์การรับรองผล.....	98
ตารางที่ 14	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ การประเมินผลโครงการค่าย.....	99
ตารางที่ 15	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	99
ตารางที่ 16	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ การระบุผู้รับผิดชอบโครงการ.....	100

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 17	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ การระบุตารางกิจกรรม.....	101
ตารางที่ 18	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ การระบุรายชื่อสมาชิกค่าย.....	101
ตารางที่ 19	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ การระบุงบประมาณค่าย.....	102
ตารางที่ 20	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของการเลือกพี่เลี้ยงเยาวชน.....	102
ตารางที่ 21	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ คุณสมบัติพี่เลี้ยงเยาวชน.....	103
ตารางที่ 22	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ อัตราส่วนพี่เลี้ยงต่อจำนวนสมาชิกค่าย.....	104
ตารางที่ 23	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ รูปแบบพิธีเปิดค่ายเยาวชน.....	104
ตารางที่ 24	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ รูปแบบพิธีปิดค่ายเยาวชน.....	105
ตารางที่ 25	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ ผู้อำนวยการค่าย/ประธานค่าย.....	106
ตารางที่ 26	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของการดำเนินการของ คณะกรรมการจัดค่าย ก่อนการจัดค่ายเยาวชนจริง.....	107
ตารางที่ 27	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ จุดเน้นค่ายเยาวชน.....	108
ตารางที่ 28	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ เกณฑ์การวัดความสำเร็จ.....	108
ตารางที่ 29	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ การรายงานผลการจัดค่าย.....	110
ตารางที่ 30	แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของ การวิจัยและพัฒนา.....	111
ตารางที่ 31	ผลการประเมินและรับรองรูปแบบ.....	126